

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1984-1985

9 JULI 1984

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 383, vierde lid, van het Strafwetboek, met het oog op de beteugeling van de verkoop en de verhuur van cinematografische of magnetische geregistreerde films, die strijdig zijn met de goede zeden

(Ingediend door de heer Gabriels)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Op 24 mei 1984 werd door het Europees Parlement de resolutie goedgekeurd over de markt van geweld- en horrorvideofilm.

In deze resolutie wordt aan de E.E.G.-Commissie verzocht na te gaan welke juridische mogelijkheden de Verdragen van Rome bieden om de genoemde gevaren door communautaire maatregelen te bestrijden.

Daarbij wordt verwezen naar de toename van geweld, vooral onder jonge mensen, en de stijgende criminaliteit.

Verder wordt verwezen op het feit dat de markt wordt overstroomd met videocassettes met onvoorstelbare wrede tafereelen, waaronder het vierendelen van mensen en kannibalisme. Uitgerekend deze cassettes maken een aanzienlijk deel uit van het aanbod voor verkoop en verhuur.

Daarbij worden gewelddaden zoals moord, ontvoering en verkrachting als onschuldig voorgesteld en bestaat het gevaar van navolging van dergelijke gewelddaden door geestelijk gestoorde of door mensen die toch al gewelddadige neigingen hebben.

Het gevaar van seksuele verwarring en het feit dat het individu het vertrouwen in zijn medemensen en omgeving verliest, wordt hiermee onderstreept.

Bovendien zijn er ongewenste effecten, niet alleen op kinderen en jonge mensen, doch ook op volwassenen.

Uiteraard is het van groot belang dat er duidelijke criteria vastgesteld worden op grond waarvan een videofilm als gewelddadig kan of moet worden beschouwd.

Chambre des Représentants

SESSION 1984-1985

9 JUILLET 1984

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 383, quatrième alinéa, du Code pénal en vue de réprimer la vente et la location de films cinématographiques ou enregistrés magnétiquement, qui sont contraires aux bonnes mœurs

(Déposée par M. Gabriels)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 24 mai 1984, le Parlement européen a adopté la résolution relative au marché des vidéofilms de violence ou d'horreur.

Cette résolution invite la Commission de la C.E.E. à examiner les possibilités juridiques offertes par les Traités de Rome pour combattre ces dangers par des mesures communautaires.

Elle souligne la recrudescence de la violence, surtout parmi les jeunes, et la montée de la criminalité.

Elle fait remarquer que le marché est inondé de videocassettes présentant des scènes d'une violence indicible, notamment l'écartèlement d'êtres humains et le cannibalisme. Ces cassettes représentent une part importante de l'offre de vente et de location.

Des violences comme le meurtre, l'enlèvement et le viol y sont présentées sous une apparence innocente, ce qui risque d'influencer les déséquilibrés et les personnes portées à la violence.

Elle souligne le danger de confusion sexuelle et le fait que l'individu risque de perdre confiance dans son prochain et son entourage.

En outre, ces films ont des effets négatifs, non seulement sur les enfants et les adolescents, mais aussi sur les adultes.

Il est essentiel de fixer des critères précis pour déterminer si un vidéofilm peut ou doit être considéré comme un film de violence. L'utilisation de critères différents favorise un

Immers het hanteren van verschillende criteria werkt een grensoverschrijdende handel in de hand, waardoor de wetgeving van een land ontkracht wordt door de soepelheid van criteria in een ander land.

Vanzelfsprekend is het geen gemakkelijke opdracht om die criteria op te stellen, die betrekking hebben op geweld en horror. Wel zijn er een aantal themata aan te geven die in deze videocassettes steeds naar voren komen:

- gewelddadige handelingen, die als onmenselijk voorgesteld worden en waardoor geweld en misdaad aangemoedigd worden;
- druggebruik, waarin het gebruik ofwel verheerlijkt ofwel geminimaliseerd wordt;
- rassenhaat, waarbij videocassettes de nodige onverdraagzaamheid promoveren als een normaal menselijk gegeven;
- tirannie, waarin navolging van vroegere of huidige vormen van tirannie wordt geminimaliseerd of aangemoedigd;
- verheerlijking van oorlog is een bekend thema dat in videocassettes tot norm wordt verheven;
- het meest sprekende onderwerp is de pornografie, waarbij onderwerping en geweld in de seksuele sfeer wordt verheerlijkt. Daarbij aansluitend worden vrouwen verlaagd tot uitsluitend seksuele gebruiksartikelen.

Koplopers op het gebied van bezit van video-recorders zijn het Verenigd Koninkrijk, de Bondsrepubliek, Nederland en Frankrijk.

Juist de spectaculaire groei, vooral tussen 1982 en 1985, heeft als resultaat opgeleverd dat 20 tot 25 % van de markt van videocassettes betrekking heeft op de verkoop en het verhuur van videocassettes met pornografische- en gewelddadige inhoud.

Om de verkoop, het verhuur en de verspreiding van videocassettes aan minderjarigen te verbieden is geen gemakkelijke opdracht.

Immers, het bekijken van deze videocassettes verloopt in de privé-woonst van iedere burger. Van de ene kant kan preventief opgetreden worden door de verhuring en/of verkoop van deze gewelddadige- en pornografische cassettes te verbieden, van de andere kant is een mentaliteitswijziging bij de volwassen bevolking van groot belang. Het preventieve kan bij wijze van wet opgevangen worden, de mentaliteitswijziging daarentegen is een moeilijk haalbare kwestie.

En, zoals hoger reeds beschreven is, gezien het internationaal karakter van het vervaardigen, kopiëren en al dan niet legaal verspreiden van cassettes, is het een noodzaak dat de landen van de E.E.G. tot eenzelfde stramen van criteria komen.

De huidige censurbepalingen in de lid-staten van de E.E.G. zijn zeer verschillend. Nochtans is het mogelijk om door middel van artikel 10, lid 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, de videocassettes aan een vergunningstelsel te onderwerpen.

Probleem is echter dat alvorens de E.E.G. tot een vergelijk komt tussen alle lid-staten, de Belgische overheid niet moet wachten om in deze op te treden. Het is een bekend gegeven dat een volledige afstemming nog een lange tijd op zich laat wachten.

commerce transfrontalier, qui affaiblit la législation d'un pays du fait de la souplesse des critères dans un autre pays.

Il n'est évidemment pas facile de fixer des critères de violence et d'horreur, mais on peut énumérer des thèmes qui reviennent constamment dans ces videocassettes:

- les actes de violence, présentés de façon inhumaine et incitant à la violence et au crime;
- l'usage de drogues, glorifié ou minimisé;
- le racisme, les videocassettes présentant l'intolérance comme une attitude humaine normale;
- la tyrannie, dont les formes passées ou actuelles sont minimisées ou encouragées;
- la glorification de la guerre, thème connu qui, dans les vidéo-cassettes, est promu au rang de norme;
- le sujet le plus apparent est la pornographie, accompagnée d'une glorification de l'assujettissement et de la violence sexuelle. En outre, les femmes ne jouent qu'un rôle d'articles de consommation sexuelle.

En ce qui concerne la détention de magnétoscopes, le Royaume-Uni, la R.F.A., les Pays-Bas et la France sont en tête du classement.

L'extension spectaculaire entre 1982 et 1985 a eu pour résultat que 20 à 25 % du marché des videocassettes se rapportent à la vente et à la location de cassettes à tendance pornographique et violente.

Il n'est pas facile d'interdire la vente, la location et la diffusion de videocassettes aux mineurs d'âge.

En effet, elles sont vues dans le domicile privé de chaque citoyen. On peut intervenir préventivement en interdisant la location et/ou la vente des cassettes pornographiques et violentes. D'autre part, il est important de changer les mentalités des adultes. La loi peut intervenir préventivement, mais il est difficile de changer des mentalités.

Comme on l'a dit plus haut, vu le caractère international de la fabrication, de la copie et de la diffusion légale ou illégale des cassettes, il est nécessaire que les pays de la C.E.E. adoptent les mêmes critères.

La censure pratiquée dans les différents Etats membres est très différente, mais l'article 10, premier alinéa, de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales permet de soumettre à autorisation la diffusion de videocassettes.

En attendant un compromis entre tous les Etats membres, les pouvoirs publics belges peuvent légiférer. On n'ignore pas que l'unanimité se fait attendre longtemps.

De bestaande Belgische wetgeving

Momenteel bestaan de artikelen 383 tot en met 386ter van het Strafwetboek, die betrekking hebben op de « openbare schennis van de goede zeden ».

In dit verband kent de handel in videocassettes geen specifieke regeling. De overheid kan alleen optreden wanneer de openbare orde of de goede zeden in het gedrang komen.

Dat de Minister van Justitie zich daarbij de vraag stelt in welke mate de verspreiding van gewelddadige- en pornografische videocassettes onder de jeugd bestaat, is uiterst merkwaardig.

Het fenomeen van verhuur en verkoop van videocassettes is vrij recent en zeer verspreid. Dat op wettelijk vlak een inhaalmaneuver noodzakelijk is, valt niet te ontkennen.

De mogelijkheid om invoer uit het buitenland te verbieden is alleen mogelijk door middel van de wet van 11 april 1936, waarbij de Regering gemachtigd wordt het binnenbrengen in België van sommige vreemde publicaties te verbieden.

Het wetsvoorstel (Stuk Senaat n° 611/1, 1983-1984), ingediend door de onlangs overleden senator H. Vanderpoorten, heeft duidelijk aangetoond in de memorie van toelichting dat deze wet niet functioneerde en opheffing het meest logische besluit was.

De uitgebreide argumentatie door de achtbare heer Vanderpoorten opgesteld, verdient onze aandacht.

Wij verwijzen graag naar het desbetreffend wetsvoorstel.

Concluderend kan men stellen :

1) In de ons omringende landen wordt een totaal verschillende interpretatie gegeven over het fenomeen gewelddadige- en pornografische film.

2) De censuur-maatregelen, die terzake bestaan, zijn eveneens zeer verschillend in de ons omringende landen.

3) Het verschijnsel van de verhuur en de verkoop van videocassettes is sinds 1982 in een stroomversnelling geraakt. De overheid heeft daarbij haar wettelijk instrumentarium tot op heden nog niet aangepast.

4) Het is evident dat daarbij de rechterlijke macht, mede in het licht van het feit dat er reeds jarenlang ervaring bestaat met het toepassen van de artikelen 383 tot en met 386ter van het Strafwetboek, de mogelijkheid moet hebben door middel van de uitbreiding van artikel 383, alinea 4, van het Strafwetboek haar taak te nemen op het vlak van de videocassettes.

5) Hiermee is evenwel geen oplossing gevonden voor het probleem van de videocassettes, welke in privé-sfeer wordt vertoond. Dit zal het onderwerp moeten uitmaken van een ander wetsvoorstel.

J. GABRIELS

WETSVOORSTEL

Enig artikel

Artikel 383, vierde lid, van het Strafwetboek wordt vervangen door het volgende lid :

La législation belge actuelle

Les articles 383 à 386ter du Code pénal ont trait à l'outrage public aux bonnes mœurs.

Il n'y a pas de dispositions spécifiques relatives au commerce des videocassettes. L'autorité ne peut intervenir que si l'ordre public ou les bonnes mœurs sont en péril.

Il est étonnant que le Ministre de la Justice se demande dans quelle mesure les vidéofilms pornographiques et violents sont répandus dans la jeunesse.

Le phénomène de la vente et de la location des videocassettes est assez récent et très répandu. Indéniablement, un rattrapage s'impose sur le plan législatif.

Les importations ne peuvent être interdites que sur la base de la loi du 11 avril 1936 qui autorise le Gouvernement à interdire l'entrée en Belgique de certaines publications étrangères.

La proposition de loi (Doc. Sénat n° 611/1, 1983-1984) de feu le sénateur H. Vanderpoorten a clairement démontré dans ses développements que cette loi est inefficace et que son abrogation est la solution la plus logique.

L'argumentation étendue de l'honorable sénateur Vanderpoorten mérite notre attention.

Nous nous référons volontiers à sa proposition de loi.

Conclusions :

1) Les pays voisins donnent une interprétation tout à fait différente du phénomène des films violents et pornographiques.

2) Les mesures de censure qu'ils appliquent sont tout aussi différentes.

3) Le phénomène de la location et de la vente des videocassettes connaît depuis 1982 une accélération notable, à laquelle des instruments législatifs n'ont pas été adaptés.

4) De toute évidence, le pouvoir judiciaire, qui a depuis des années l'expérience de l'application des articles 383 à 386ter du Code pénal, doit recevoir, par l'extension de l'article 383, quatrième alinéa, la possibilité d'accomplir sa tâche en ce qui concerne les videocassettes.

5) Cela ne donne pas de solution au problème des videocassettes projetées en privé, qui devra faire l'objet d'une autre proposition de loi.

PROPOSITION DE LOI

Article unique

L'article 383, quatrième alinéa, du Code pénal est remplacé par l'alinéa suivant :

« Hij die zinnebeelden of voorwerpen, cinematografische of magnetische geregistreerde films, die strijdig zijn met de goede zeden, tentoonstelt, verkoopt, verhuurt of verspreidt, ze met het oog op de handel of de verspreiding vervaardigt of in voorraad heeft, invoert of doet invoeren, aan een vervoer- of een distributie-agent overhandigt, door enig publiciteitsmiddel bekendmaakt. »

26 juni 1985.

J. GABRIELS

« Quiconque aura exposé, vendu, loué ou diffusé des emblèmes ou objets, des films cinématographiques ou enregistrés magnétiquement qui sont contraires aux bonnes mœurs, les aura, en vue du commerce ou de la distribution, fabriqués ou détenus, importés ou fait importer, remis à un agent de transport ou de distribution, annoncés par un moyen quelconque de publicité. »

26 juin 1985.